

1/2014 Sofia

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEON ASIAKASLEHTI
HELSINGFORS STADSMUSEUMS KUNDTIDNING

Menneen talven lumia

Valokuvanäyttely Helsingin talvesta

Unohdettu Herman Gesellius

Jugendarkkitehti jäi kumppaniensa varjoon

Museiarkivet i nya händer

Intressanta fynd i flyttlasset

04 "Pihlajasaari on kesäparatiisi vailla vertaa. Mantereen puolella saarta lämmin hiekka ja uimaranta, aavan puolella kallioiset rannat ja tuulen tuiverrus. Virkkulassa mummot paistavat lättyjä ja puutarhassa voi vilvoitella varjossa."

Kuva: Fred Runeberg 1930-luku.

14 Kaupungimuseo dokumentoi Helsingin musiikkielämää ja vieraili Onni Erikssonin ja opettaja Miia Rekon trumpettitunnilla Pohjois-Helsingin musiikkiopistossa.

Kuva: Ira Launiala

19 Legojakin tarvittiin, kun neuvokkaat konservattorit laittoivat hienon tammikuorisen radion näyteikkunakuntoon tulevaa musiikkinäyttelyä varten.

Kuva: Asta Pyysalo

- 04 Tää on älden snygi mesta
- 06 Unohdettu Herman Gesellius
- 09 Talvi Helsingissä
- 12 Museiarkivet i nya händer
- 14 Upee harrastus
- 17 Museo valokeilassa
- 18 Tutkijan työpöydältä
- 19 Kokoelmakeskusten kuulumisia
- 20 Uutisia
- 22 Brief in English
- 23 Tapahtumakalenteri tammi–elokuu 2014
- 24 Museot ja näyttelyt

Rakkaudesta Helsinkiin

Päättäneen, menestyksekkään vuoden aikana kaupunginmuseossa on pohdittu paljon tulevaisuutta. Uutta visiota ja strategiaa on hahmoteltu sekä museon sisällä että yhdessä sidosryhmien ja päättäjien kanssa. Antoisat keskustelut ovat tuottaneet ideoita siitä, miten ratkaisemme tulevia muutoshasteita. Tavoitteena on rakentaa museo, joka on avoin, yhteisöllinen, moniääninen ja kaupunkilaisia palveleva.

Museo on silta, joka yhdistää kaupungin nykyhetken ja menneisyyden, sen vanhat ja uudet tarinat. Museossa voi luoda tunnesiteitä hienoon Helsinkiimme. Olemme osaltamme tekemässä hauskeempaa, parempaa kaupunkia. Esimerkeistä käyvät vaikkapa tuoreet näyttelyt *Hulluna Helsinkiin* ja *Rasvaletti*. Ne ovat parhaimmillaan muistojen paikkoja, joissa ventovieraatkin voivat kohdata ja jakaa tarinoitansa.

Kutsumme ja kannustamme myös teitä, hyvät lukijat, antamaan palautetta ja kertomaan odotuksistanne museota ja sen palveluita kohtaan. Vuonna 2016 avautuvan

Uuden kaupunginmuseon rakennustyöt alkavat keväällä Senaatintorin kulmalla. Toiminnan kehittämiseksi tuleme kuulemaan kaupunkilaisia muun muassa asiakaspaneelin kautta. Kannattaa seurata kaupunginmuseon tiedotusta tämän lehden ja uutiskirjeiden lisäksi verkossa: kotisivuilla, Facebookissa ja nyt myös Twitterissä @Kaupunginmuseo.

Tässä Sofia-lehdessä tarjoamme jälleen monipuolisen kirjon artikkeleita, jotka esittelevät museon toiminnan eri puolia. Hyviä lukuelämyksiä ja innostavaa alkuvuotta 2014!

Tiina Merisalo
museonjohtaja

Tule mukaan
tekemään
hauskeempaa
kaupunkia!

SAKARI KURU

Kom med
och bygg
en roligere stad!

Av kärlek till Helsingfors

Under det gångna, framgångsrika året har vi på stadsmuseet grubblat mycket över framtiden. En vision och strategi har formulerats både inom museet och i samarbete med beslutsfattare och intressentgrupper. Den fruktbara debatten har frambringat idéer om hur vi kan lösa akuta utmaningar. Vårt syfte är att i samhörighet med stadsborna bygga ett öppet museum, där en mångfald av röster blir hörda.

Ett museum är en bro som förbinder stadens nutid med det förflutna, dess gamla historier med nya. I stadsmuseet kan man skapa en känsloband med vårt fina Helsingfors. Vi på museet tar del i byggandet av en bättre och roligere stad. De färskaste utställningarna *Galen i Helsingfors* och *Brylcreem* är goda exempel. Som bäst kan man träffa där andra, okända besökare och dela sina minnen och historier.

Vi bjuder och uppmanar också er, bästa läsare, att ge oss feedback och berätta om era förväntningar på museet och dess service. På våren ska man börja bygga

det Nya stadsmuseet som kommer att öppnas år 2016 i hörnet av Senatstorget. För att utveckla vår verksamhet ska vi lyssna på stadsborna bl.a. genom en kundpanel. Det lönar sig att följa stadsmuseets information i denna tidning och nyhetsbrevet samt på nätet: på våra hemsidor, Facebook och nu också Twitter @Kaupunginmuseo.

I denna Sofia erbjuder vi igen ett urval artiklar som presenterar museets mångfacetterade verksamhet. Jag önskar er trevliga lästunder och ett inspirerande år 2014!

Tiina Merisalo
museidirektör

"Pidän Karhupuiston yleisilmeestä: aiemmin se oli vähän rosainen, nyt kovin siistiytynyt. Paikalla uskaltaa istuskella vaikka jäätelöä syöden, ihailen samalla ihmisten kirjoja."

TEKSTI: JARI HARJU, TUTKIJÄ

Tää on älden snygi mesta

Hulluna Helsinkiin -näyttelyä varten tehdyn lempipaikkakyselyn vastaukset kuvaavat intiimisti helsinkiläisten lämmintä suhdetta rakkaaseen kotikaupunkiinsa.

Kaupunginmuseo kysyi keväällä 2012 helsinkiläisiltä heidän lempipaikkojaan. Pyysimme vastaajia nimeämään yhden paikan ja antamaan napakan perustelun valinnalleen. Saadut lähes tuhat vastausta tarjoavat mielenkiintoisen välähdyksen siitä, mikä on tärkeää helsinkiläisten yhteisessä muistissa. Suosituimpien paikkojen lista ei yllätä: Kaivopuisto, Kauppatori, Esplanadi, Senaatintori, Suomenlinna ja Hakaniementori ovat yhteistä omaisuuttamme, kaikkien kaupunkilaisten julkista tilaa. Mutta yhtä usein lempipaikaksi on valittu hyvin henkilökohtainen kohde.

Vaikka monet lempipaikat henkivät menneisyyden lumoa, historia yksinään oli harvoin perusteluna. Paikassa pitää olla juuri oikeanlainen tunnelma, jotta se kelpaa omaksi lempipaikaksi. Esplanadin puisto on mannermainen, kun taas Alppipuistossa fiilis on leppoisa ja letkeä. Käynti Kauppatorilla tarjoaa kansainvälisyyttä, mutta kotaisuutta ja rentoutta haetaan Hakaniementorilta. Nämä torit näyttävät muutoinkin hyvin erilaisina lempipaikkoina. Rauhalliset aamukahvit Kauppatorilla ovat jääneet monen mieleen, kun taas Hakaniementori ja -halli saavat monenlaiset haju- ja makumuistot heräämään.

Historiallisista paikoista Suomenlinna nousee aivan omaan luokkaansa. Mikään muu lempipaikka ei kirjoittanut vastaajissa yhtä rikkaita kielikuvia: se on moni-ilmeinen, ainutlaatuinen ja maaginen, ja vierailu Suokissa irrottaa ajasta kuin aikamatka tai käynti ulkomailla. Juuri Suomenlinnassa menneisyys ja merimaisema tuntuvat yhtyvän tavalla, joka tekee siitä yhtä aikaa helsinkiläisen ja eksoottisen.

On mielenkiintoista havaita, kuinka harvoin lempipaikkaa perustellaan sen kaupunkimaisuudella. Aitoa stadilaisuutta on niin Hakaniementorilla kuin Töölön-
torillakin, ja kaupungin syke tuntuu yhtä lailla Karhupuistossa ja Esplanadin puistossa. Mutta vielä useammin lempipaikka löytyy kaupungin viheralueilta ja luonnosta. Keitaiksi mainitaan muun muassa Keskuspuisto ja Kasvitieteellinen puutarha, Seurasaari ja Taivallahti. Paratiisit sijaitsevat kaupungin edustan saarissa, esimerkiksi Pihlajasaarella ja Oureilla.

Sieltä näkee koko Helsingin!

Lempipaikkaan liittyy usein maisema, hyvin monen mielestä merenranta. Kaivopuiston ranta on yksi suosikeista, ja vastauksissa Kaivari kattaa koko eteläisen rantaviivan Hernesaaren ja Olympiaterminaalien välillä. Mutta yhtä lailla rakkain rantamaisema saattaa sijaita Kallvikin niemessä tai Kivinokassa, Meilahden kallioilla tai Kasinonrannassa Lauttasaarella. Auringonnousua ihailaan Pohjoisrannassa ja Särkässä, auringonlaskua puolestaan Laajasalon Stansvikissa ja Rajasaaren kallioilla Töölössä.

Töölönlahti on monelle helsinkiläiselle rakas, aivan kuin pieni järvi keskellä kaupunkia. Tästä maisemasta voi nauttia niin Oopperatalon lämpiössä kuin Sinisen huvilan kahvilassa Linnunlaulussa.

Tasaisessa, matalassa maisemassa tarvitaan korkeita rakennuksia, jotta voi ihailla laajaa kaupunkinäkyä. Tähtitorninvuoren puistossa puut ovat kasvaneet jo niin korkeiksi, ettei se enää kelpaa tähän tarkoitukseen. Nauttiakseen lempimaisemastaan kaupunkilaiset kiipeävät Tuomiokirkon portaille tai Hotelli Tornin Ateljee-baariin. Kallio lienee yksi harvoista kaupunginosista, joissa lempimaisema saattaa avautua oman kodin ikkunasta, esimerkiksi Kolmannella linjalla.

Voiko parempaa paikkaa ollakaan?

Arkkitehtuuri ei ole kovin merkittävä perustelu lempipaikan valinnalle. Senaatintori rakennuksineen on tehnyt moneen lähtemättömän vaikutuksen, mutta yksittäisistä rakennuksista vain Rautatieasema ja Ateneum saivat oman mainintansa. Kenties tähän ryhmään voidaan sijoittaa myös ”ilmastointineliö Hakaniemen metron sisäänkäynnin vieressä”, josta käsin yksi vastaajista seuraa torin vilkasta elämää. Omat muistot ja kokemukset ovat arkkitehtuuria tärkeämpiä. Olympiastadionilla tai Kansallisteatterissa on koettu ikimuistoisia hetkiä, ja siksi ne nousevat lempipaikkojen joukkoon.

Henkilökohtaiset muistot mainitaan hyvin usein perusteluissa. Lauttasaari on valittu, koska vastaaja on viettänyt siellä elämänsä onnellisimman ajan. Olympiastadionin viereiset kalliot puolestaan pääsivät listalle, koska yksi vastaajista on ”pulustellut” siellä nykyisen miehensä kanssa. Lapsuuden maisemat, vaikka ne olisivat täysin muuttuneet, ovat olleet monien mielessä valintaa tehdessä. Lempipaikkaan liittyy usein omien vanhempien tai isovanhempien kanssa jaettu kokemus ja ajatus perinteen välittämisestä omille lapsille tai lastenlapsille.

Yllättävän monen lempipaikaksi valikoituu se tutuin ja yksityisin, oma koti tai sen lähiympäristö. Näistä vastauksista huokuu usein kaikkein intiimein suhde omaan kaupunkiin. ”Se sijaitsee lähellä entistä kotiani ja on kesällä erittäin suotuisa paikka lukemiselle. Penkki sijaitsee ison vaahteran suojissa, näkymä merelle on suora eivätkä rantakadun jalankulkijat häiritse. Illan-suussa penkki on ihanteellinen kesäfiilistelylle sekä muutamalle siiderille ystävien kanssa.” Kyseisen penkin sijainnin sijaan kiinnostavaa on se läheinen suhde, jonka lempipaikka on luonut kaupunkilaisen ja kaupungin välille.

**Tutustu kaikkiin lempipaikkoihin
ja kerro omasi osoitteessa
www.hullunahelsinki.fi**

”Hotelli Tornin Ateljeebaarin terassilla käynti hyvän ystäväjoukon kanssa joko vaan kahvilla tai skoolaamassa kevään malja 360 asteen maisemalle, josta näkee koko kaupungin panoraaman.”

Penkki Tähtitorninvuorella.

AArne PIETINEN OY NOIN 1940

Herman Geselliuksen suunnittelema Wuorion liiketalo, Unioninkatu 30, alkuperäisasussaan vuonna 1913.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/ERIC SUNDBSTRÖM

Arkkitehtuuritoimisto Gesellius, Lindgren, Saarinen on kuuluisa, samoin sen jäsenet Armas Lindgren ja etenkin Eliel Saarinen. Mutta kuka oli kolmas yhtiökumppani Herman Gesellius?

Unohdettu Herman Gesellius

TEKSTI: SUVI LEUKUMAAYAARA, TUTKIJAA

A rkkitehti Herman Geselliuksen (1874–1916) syntymästä tulee 16.1.2014 kuluneeksi 140 vuotta. Hänen nimensä on tuttu, mutta varhaisen kuoleman vuoksi Geselliuksesta tiedetään vähemmän kuin hänen yhtiökumppaneistaan Armas Lindgrenistä (1874–1929) ja Eliel Saarista (1873–1950).

Insinööristä arkkitehdiksi

Herman Geselliuksen saksalaiset vanhemmat muuttivat 1860-luvulla Suomeen ja saavuttivat nopeasti menestystä liike-elämässä. Siirtomaatavarakauppiaana toiminut

isä hankki tontteja, ja niille tarvittiin lisärakennuksia liiketoiminnan kasvaessa. Perheyriityksen käytännön tarpeet saivat aluksi koneinsinöörin uralle suuntautuneen Herman-pojan vaihtamaan alaa arkkitehtuuriin. Insinööriopinnot heijastuivat kuitenkin Geselliuksen arkkitehdintyöhön samoin kuin hänen myöhempään liiketoimintaansa.

Gesellius, Lindgren, Saarisen arkkitehtuuritoimisto käynnistyi vuonna 1896 kolmikon opiskeluaikana, mutta ensimmäiset omat tilaustyönsä Gesellius oli piirtänyt jo tätä aikaisemmin. Tarkasteltaessa arkkitehtuuritoimis-

ton lähtökohtia Geselliuksen näkökulmasta korostuvat hänen valmiutensa ja käytännön kokemuksensa, joista epäilemättä oli aloitteleville arkkitehteille suurta etua. Varakkaan perheen tunnettuus ja kontaktit vaikuttivat myös monien myöhempien tilaustöiden saamiseen.

Arkkitehtuuritoimiston jäsenenä

Jo aikalaiset katsoivat Gesellius, Lindgren, Saarisen toimiston rakennusten olleen siinä määrin yhteistyön tuloksia, että niistä oli usein vaikea erottaa arkkitehtikohtaisia suunnittelun osa-alueita. Arkkitehtikolmikko saattoi myös oikaista lehtikirjoituksia joistakin rakennuskohteista korostaen niiden olevan nimenomaan koko toimiston työtä.

Gesellius vaikuttaa olleen vastuussa toimiston hallinnosta esiintyen usein julkisuudessa sen edustajana ja asiakirjojen allekirjoittajana. Hänen käsialansa näkyy myös huomattavassa määrässä toimiston kilpailuehdotuksia ja varsinaisia arkkitehtipiirustuksia. Piirustusten perusteella Geselliuksen voi sanoa osallistuneen suurimpaan osaan toimiston suunnittelukohteista. Monien rakennusten kohdalla Geselliuksen nimi on kuitenkin vuosien saatossa jäänyt vähälle huomiolle tai jopa unohdettu.

Gesellius, Lindgren, Saarisen toimiston hajottua 1905 Gesellius teki yhteistyötä molempien entisten yhtiökumppaneidensa kanssa, Saarisen kanssa tiiviimmin – myös yhteisen Hviträskin-kodin takia. Toimistoa pidettiin sekä Helsingissä että Hviträskissä aina vuoteen 1907 saakka.

Gesellius toimi yhteistyössä myös useiden muiden arkkitehtien ja taiteilijoiden kanssa. Gesellius oli hyvin verkostoitunut: sisarustensa tavoin hän puhui monia kieliä ja oli perheyhteyksiensä myötä jo varhain kansainvälisesti suuntautunut. Uran edetessä henkilökohtaisten kontaktien merkitys kasvoi.

Geselliuksen rakennuskohteita

Monia Geselliuksen ja hänen toimistojensa varhaisia töitä on purettu. Erityisesti puurakenteiset kaupunkitalot ja huvilat ovat saaneet usein väistyä rakennustapojen kehittyessä ja pääkaupungin kasvaessa.

Säilyneistä kohteista suurinta huomiota herätti aikoinaan Unioninkatu 30:een vuonna 1909 valmistunut liikerakennus, jonka Gesellius suunnitteli omana työnään arkkitehtikolmikon pitkäaikaiselle yhteistyökumppanille Salomo Wuoriolle. Toimisto oli jo aiemmin suunnitellut Wuoriolle huvilan, mihin Geselliuksen perhesuhteiden voi katsoa vaikuttaneen.

Wuorion talon julkisivu haki muotoaan mutta sai lopulta liike-elämään soveltuvat, katutilaan sulautuvat erkkerinäyteikkunat. Gesellius käytti lasia ja kuparia tällaisessa yhteydessä ensi kertaa Helsingin arkkitehtuurissa. Wuorion talo oli alun perin kolmikerroksinen, mutta jo 1914 sitä korotettiin kahdella kerroksella. Ne suunnitteli vuonna 1912 keuhkotautiin sairastuneen Geselliuksen puolesta Armas Lindgren, joka siirsi taloon oman

toimistonsa. Julkisivuun lisätyille konsolleille sijoitettiin 1928 Felix Nylundin veistokset Tiede, Kauppa, Teollisuus ja Käsityö.

Monet Geselliuksen työt sijaitsivat sisätiloissa, koska jo uransa alkuvaiheessa arkkitehtikolmikko profiloitui myös sisustusarkkitehteina. Geselliuksen sisustusta Hviträskin niin sanotussa entisessä Lindgrenin päädyssä esiteltiin kansainvälisissä arkkitehtuurijulkaisuissa. Sisustus tuhoutui Geselliuksen kuoltua ja lopullisesti Hviträskin päädyn pallessa vuonna 1922.

Työtilaisuuksien harventuessa arkkitehdit joutuivat turvautumaan muihin töihin. Gesellius osti kaksi tonttia Annankadun ja Uudenmaankadun risteyksestä ja rakennutti näille 1910 itse suunnittelemansa vuokratilat, joiden katukerrokset hän vuokrasi liiketiloiksi. Uudenmaankadun puoleisten lyhyiden päätyjen perusteella taloparia on myöhemmin kutsuttu ”Geselliuksen portiksi”. Gesellius piti toimistoa Annankatu 10:ssä, kunnes myi talon sisarelleen 1911. Taloparista on säästynyt vain Annankatu 11.

Herman Gesellius osallistui Helsingin ja Viipurin rautatieasemien suunnitteluun, vaikka erityisesti Helsingin aseman yhteydessä hänen nimensä on usein unohdettu. Rakennustöiden venyttyä asema valmistui

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/JUHO NURMI 2012

Annankatu 11 A:n porrashuone on harvinainen säilynyt esimerkki Geselliuksen suunnittelemista sisätiloista.

Herman Geselliuksen suunnittelema, 1960-luvulla purettu kulmatalo Annankatu 10–Uudenmaankatu 16 muodosti parin, ”Geselliuksen portin” vastapäisen, säilyneen kulmatalon kanssa.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/E. FRIMAN 1960

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO 1964

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO/V. S. SALOKANGAS

K. A. Tavaststjernas hautamuistomerkkiä kiertävä lintu- ja aalto-ornamentti kuvastaa kirjailijan rakkautta mereen.

Yksityiskohta Gesellius, Lindgren, Saarisen arkkitehtuuritoimiston suunnittelema Marie Törngrenin hautamuistomerkistä.

SUVI LEUKKANAVARA

vasta Geselliuksen kuoleman jälkeen. Aikalaisten mukaan Gesellius suunnitteli yksin Viipurin aseman, joka tuhoutui 1941 lähes kokonaan pommituksessa.

Hautamuistomerkkien suunnittelija

Gesellius, Lindgren, Saarisen arkkitehtuuritoimisto suunnitteli myös muutamia hautamuistomerkkejä, joista useimmat ovat Hietanien hautausmaalla. Kukin arkkitehdeista suunnitteli niitä myös itsenäisesti. Muistomerkkien suunnittelu oli usein kunniatehtävä, ja aikalaiset kirjoittivat niistä arvostaen lehdissä.

Arkkitehtikolmikko sai 1899 suunnitellakseen runoilija, kirjailija Karl August Tavaststjernan (1860–1899) hautamuistomerkkin. Tavaststjerna oli koulutukseltaan arkkitehti mutta siirtyi pian kirjalliseen uralle. Vuonna 1900 kuolleen Marie Törngrenin, Aurora Karamzinin sisarentyttären ja Träskändan kartanon omistajan, hautamuistomerkkin laatijaksi toimisto pääsi alkuperäisen suunnittelijan työn jäätyä kesken. Gesellius, Lindgren, Saarinen oli jo suunnitellut kartanon uuden päärakennuksen. Geselliuksen perheen suhteet Törngrenin sukuun saattoivat vaikuttaa näihin tilauksiin.

Omana työnään Gesellius suunnitteli hautamuistomerkkin insinööri ja tehtaanomistaja Gustaf Emil Berggrénille, joka menehtyi 1902 toimiessaan yhtenä Hvitträskin urakoitsijoista. Hautaa ympäröivä aita on tyyliltään ainutlaatuinen ja osoittaa Geselliuksen olleen uutta luova suunnittelija jo uransa alussa.

Uran loppuvaihe

Sairastumisensa jälkeen Gesellius ei heti lopettanut työntekoa vaan siirtyi liikemieheksi. Hän oli osakkaana useissa yrityksissä, jotka toimivat rakennus- ja energiantuotantoalalla, ja hänellä oli rakennussuunnitelmia myös ulkomaille. Geselliuksen terveys heikkeni kuitenkin vuosi vuodelta, mikä johti hänen ennenaikaiseen kuolemaansa keväällä 1916.

Herman Gesellius oli laaja-alainen kulttuurinharastaja, sivistynyt ja hienostunut herrasmies, jolla oli kirjallisia lahjoja ja rohkeutta ilmaista mielipiteensä ammatillisissa kysymyksissä. Hän nautti eläessään ammattikuntansa piirissä suurta arvostusta ja ansaitsee tulla muistetuksi myös nykyaikana.

Yksityiskohta kellokasviornamentista Geselliuksen suunnittelema insinööri Berggrénin hautamuistomerkissä.

Mies koirineen
Eteläsatamassa
tammikuussa 1979.

VOLKER VON BONIN

Talvi Helsingissä

Lumi ei sula Sofiankadulla ensi keväänä, jolloin museossa avautuu talvinen valokuvanäyttely.

TEKSTI: TUOMAS MYRÉN, TUTKIJA

Mieliala laskee, toimintatarmo romahtaa, väsyttää ja paleltaakin vielä... Pakkanen ja kaamosmassennus vaivaavat talvella monia. Kaupunginmuseossa ei kuitenkaan saada tänä vuonna talvesta kylliksi, vaan sitä jatketaan ehdoin tahdoin läpi kesän. Kun kevät on huhtikuussa jo toivottavasti päässyt hyvään vauhtiin, Sofiankadun museossa avataan Helsingin talvesta kertova valokuvanäyttely Menneen talven lumia.

Kaupunkilainen talvi

Vuodenajat rytmittävät suomalaisten elämää. Talveen kuuluvat paitsi lumi, pakkanen, räntä ja joska myös lumi-leikit, talviurheilu ja ylipäättään talven kauneudesta nauttiminen. Maaseudulla talvi merkitsi pitkään hiljaisempaa kautta työnteossa, mutta kaupungissa uurastus jatkui keinovalossa läpi pimeän vuodenajan. Pääkaupungissa tiivis rakentaminen ja ihmispaljous ovat antaneet oman leimansa talviseen elämään.

Valokuvissa talvisesta Helsingistä näyttäytyvät rinnan talven ilot ja esteettisyys sekä arjen vaikeudet lumen ja sohjon keskellä. Kaupungissa hiihdetään, luistellaan

VOLKER VON BONIN 1979

Suuret lumikasat ovat aina olleet lasten suosiossa.

K. E. STÄHLBERG

Helsingin Luistinklubin (Helsingfors Skridskoklubb) luistinrata meren jäällä Pohjoissatamassa vuoden 1890 paikkeilla. Keskellä musisoi orkesteri ja takana näkyy jäädytetty kelkkamäki.

ja leikitään valkeassa idyllissä, mutta myös taistellaan eteenpäin vaakasuoraa lumipyryä vasten tai kasataan mustuneita lumikinoksia talojen seinustoille.

Lumikaaos

Kaupungeja ei ole rakennettu talvea ja lunta varten, ei edes Suomessa, jossa runsaslumiset talvet ovat ainakin viime aikoina olleet enemmän sääntö kuin poikkeus. Jotta kaupungit toimisivat myös talvisin, on aukiot, kadut ja talojen katotkin tyhjennettävä lumesta. Varsinkin autoistuminen teki lumesta haasteen. Hevospelillä, reellä tai kelkalla matka joutui myös hangessa, mutta

autot vaativat lähes lumettomat kulkuväylät ja parkkipaikat.

Lumen auraus ja kuljetus lumenkaatopaikoille on työlästä ja kallista, ja viime vuosien runsaat luminietokset ovat merkinneet kaupungille suuria lisälaskuja. Tässä ei ole mitään uutta: esimerkiksi tammikuussa 1902 päiviteltiin lehti uutisessa lumenkuljetuksen kasvavia kustannuksia. Kirjoittajan mielestä on kuitenkin onni, että köyhä väestönosa saa tästä tuloja – ympäristön maalaiset ajoivat aamuisin jonossa kaupunkiin lumitöihin. ”Toisen halla on toisen leipä”, nimimerkki Tuomas totesi Päivälehdessä.

Helsingissä käytettiin 1910-luvulta lähtien myös lumenkuljetuslaitteita, joilla lumi sulatettiin vedeksi paikalla, eikä sitä tarvinnut kuljettaa erikseen pois. Ensimmäiset moottoroidut tiehöylät hankittiin kaupungin käyttöön 1928. Tätä ennen hevoset olivat vetäneet lumiauroja jo 1700-luvun lopulta lähtien.

Kelkkamäki
Kaivopuistossa
vuonna 1958.

ARVO KAJANTIE

Lumilinna ja peffamäki

Ensilumi on monille tärkeä tapahtuma, ja varsinkin lapset ovat aina odottaneet sitä ensimmäistä valkeaa aamua. Synkkä, pimeä kaupunki muuttuu kuin taikaiskusta valoisaksi, puhtaaksi ja houkuttelevaksi. Kaikki näyttää, kuulostaa ja tuoksuu erilaiselta. Tuore, valkoinen lumi-peite on kuin tehty lasten leikkejä varten.

Ensimmäinen kirjallinen maininta lumilinnnoista ja lumisodista ilmeisesti juuri Suomessa on jo vuodelta 1555, Olaus Magnuksen teoksessa *Pohjoisten kansojen historia*. Myös Zachris Topelius kertoo eloisesti lapsuutensa lumilinnnoista ja -leikeistä 1820-luvulla. Lumilinnnojen rakentamisen perinne on säilynyt katkeamattomana keskiajalta aina meidän päiviimme saakka.

Helsingin lapsirunsaus mahdollisti suuretkin linnanrakennushankkeet. Samaa linnaa saatettiin rakentaa koko talvi, ja mukana oli vaihteleva joukko lapsia, niin poikia kuin tyttöjäkin. Kehittyvä koneellinen auraukkalusto toi mukanaan uudet mahdollisuudet, suuret lumikaset, joissa kiipeillä ja kaivaa.

Lumilinnnojen ohella monilla muillakin talven suosikkileikeillä on hämmästyttävän pitkät perinteet, jotka ovat säilyneet suhteellisen muuttumattomina läpi vuosikymmenten. Lumiukot, lumilyhdyt ja -enkelit, peffamäet, kaikki ovat kuuluneet lasten – ja aikuistenkin – talveen jo kauan.

Hyppymäkiä Helsinki

Talviurheilu on aina ollut helsinkiläisten suosiossa, ja monet lajit ovat rantautuneet Suomeen pääkaupungin kautta. Esimerkiksi maan ensimmäiset mäkihyppäkilpailut järjestettiin Helsingissä 1886. Kilpailupaikka oli rakennettu Katajanokan pohjoiskärkeen, ja hyppyrin nokalla oli korkeutta noin 120 senttiä. Tapahtuma herätti suurta huomiota, osallistujia saapui ympäri Suomea ja katsojiaakin oli runsaasti. Mäkihyppy oli kauan suosittumpaa Helsingissä kuin muualla maassa. Hyppyreitä oli ympäri kaupunkia, ja niitä käytettiin ahkerasti.

Vanhastaan suosittua on myös luistelu. Kilpailuja järjestettiin niin pika- kuin kaunoluistelussakin, ja luisturadat olivat eritoten nuorison suosimia kohtauspaikkoja aina 1870-luvulta alkaen. Paikalle saattoi tulla myös ilman luistimia nauttimaan virvokkeita, kuuntelemaan musiikkia ja tapaamaan uusia ja vanhoja tuttavuuksia. Myös jäädytetyt kelkkamäet olivat kaikenikäisten kaupunkilaisten suosiossa, ja hurjan kyydin saattoi 1800-luvun lopulla saada esimerkiksi Tähtitorninvuorelta Kasarmitorille laskeneessa mäessä. Vauhti oli sen verran kova, että poliisimestari kielsi 1908 turvallisuussyistä kaupunkia enää rakentamasta mäkeä.

KALLE HAVAS

Lumilinnan rakentamisesta saattoi kehkeytyä pitkä ja vaativa projekti. Kuvassa helsinkiläispoikien lumilinna 1920-luvulta.

VOLKER VON BONIN

Nuoren mäkihyppääjän tyylinäyte vuonna 1960.

Menneen talven lumia

Lyhtysali, Helsingin kaupunginmuseo, Sofiankatu 4
Auki 1.4.–14.9.2014 ma–pe klo 9–17, to klo 9–19,
la–su klo 11–17. Vapaa pääsy.

Museiarkivet i nya händer

TEXT: JERE JÄPPINEN, FORSKARE

Forskare Kati Selänniemi har tagit över ansvaret för stadsmuseets stora arkiv, precis inför dess flyttning. Hon känner sig entusiastisk över arkivets rikedom av helsingforsiska minnen.

Kati Selänniemi kom till Helsingfors stadsmuseum från Hotell- och restaurangmuseet i Kabelfabriken, där hon jobbat allt sedan 1990-talet. I ett litet museum hann hon syssla med allt, men hennes huvudsakliga arbetsområde innehöll fotografier och arkivet, som har en mycket riklig samling av bland annat menyer.

Helsingforslivets mångfald

Katis långa erfarenhet av museiarkiv är en bra utgångspunkt för hennes arbete på stadsmuseet, men det digra,

över hundraåriga arkivet erbjuder dock en hel del nytt.

– Efter att så länge ha jobbat på ett specialiserat museum verkade stadsmuseets samlingar till en början nästan förbryllande mångfaldiga. Allt är nog förknippat med Helsingfors, men samlingarna omfattar det mänskliga livet i sin helhet, från privata inbjudningskort till stadens detaljplan.

Stadens kulturliv är välrepresenterat, t.ex. genom teater- och konsertprogram alltifrån tidiga 1800-talet. Många festliga tillfällen har lämnat sina spår i arkivet, men likväl möter man vardagen. Ransoneringskort och flygblad berättar om krig och brist. Affischsamlingen innehåller bl.a. reklam från början av 1900-talet, arbets-skyddsupplysning från 1940-talet och valpropaganda för ett helt sekel. Kartorna och byggnadsritningarna avspeglar den utveckling och förändring som skett i stadsmiljön. En särskild tyngdpunkt i arkivet har kollektivtrafiken, främst Helsingfors stads trafikverk.

Kati har redan stött på många föremål som väckt hennes intresse och inspirerat hennes forskaranda. Efter bara två veckor in i det nya jobbet fick hon motta ett litet häfte med ett knappt tjugotal sidor. Pärmens prydd med påklustrade bilder och i mitten står *Wis och vers bok för E. A. Bäck 15.5.1832*. Den lilla versboken var en namnsdagshälsning till köpmannen Erik August Bäck, som hade en bod vid Kyrkogatan. Han valdes år 1850 till en av stadens äldsta och år 1875 blev han ledamot i den första stadsfullmäktigen. Föremålet berättar om sederna under förra hälften av 1800-talet och öppnar också en personlig synvinkel till en framträdande borgares ungdomsår.

Työväen kirjapaino har för länge sedan donerat en stor samling av material som behandlar arbetarnas fester: hundratals tunna och sköra affischer, ofta tryckta på färgat papper. De berättar om helsingforsarbetarnas fritid och kultur på 1910-talet, det fridfyllda livet som skuggas av tidens stormiga historia och därför ofta glömts bort. Affischerna bjuder till Hagasunds- eller Hesperiaparken för att fira välgörenhetsfest med kamraterna från arbetarföreningen eller fackavdelningen. Man kunde njuta av tal, pjäser, musik, gymnastik, spel, lekar och givetvis dans. Vad sägs om en skratteövling eller ett fyrverkeri?

– Jag började som konsthistoriker, och det gläder mig att arkivet innehåller så talrika bilder, såsom affischer och postkort. Särskilt intressanta är handmålade plan och skisser av t.ex. dekorationsmålare Fritz Hilbert som arbe-

Forskare
Kati Selänniemi
beundrar en
gammal karta
i museets
arkivmagasin.

JUHO NUMMI

tade hos Salomo Wuorio fr.o.m. år 1913. Hans arv i arkivet består av ett stort antal ritningar som fylls av ett överflöd av läckert färgade ornament, takmålningar och möbler.

Moderna utmaningar

Som arkivforskare bär Kati Selänniemi ansvaret för att den värdefulla samlingen bevaras på rätt sätt och att dess innehåll kan nås av alla intresserade. Hon svarar också för arkivets utveckling och grubblar över hurdant material som borde inlemmas i samlingen. Nutiden erbjuder oerhörda möjligheter men också nya stora utmaningar.

Just nu står arkivsamlingen mitt i en stor omvälvning. Man håller på att packa arkivet som flyttas från källaren på Sofiegatan 4 till samlingscentralen i Malm. Det betyder också att materialet delvis ordnas på ett nytt sätt. Det är ytterst viktigt att hålla koll på flyttningen, så att allt kommer på sitt rätta ställe.

– Samtidigt försöker vi hitta nya lösningar för att göra materialet mera tillgängligt. Arkivet används flitigt av studerande och forskare både innan- och utanför museet, och arkivföremålen behövs för utställningar och böcker. Nu har man tagit som mål att offentliggöra arkivmaterial också på nätet. T.ex. den intressanta samlingen av gamla korter om Helsingfors ska publiceras så fort som möjligt.

Arkivsamlingen har utvecklats i över ett sekel, enligt varierande ideal. Nuförtiden har man börjat betrakta samlingsprinciperna mer kritiskt och nyanskaffningarna övervägs noggrant i tätt samarbete med kolleger och andra museer. Man betonar vikten av en grundlig dokumentering och katalogisering av föremålen, så att deras informationsvärde kan bevaras och utnyttjas till fullo.

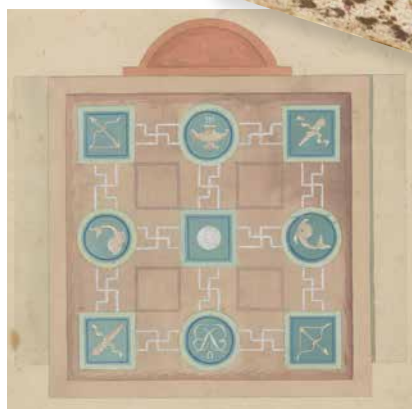
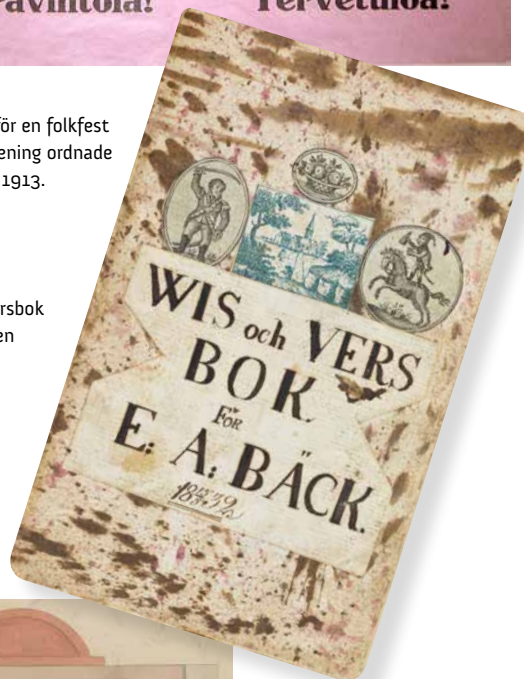
För att kunna tillöka arkivet på ett medvetet och planligt sätt måste man hitta tyngdpunkter och kontinuum inom den mångfacetterade samlingen. Ibland berättar föremålen om företeelser som saknar motsvarighet i nutiden, såsom danskort som tillhörde damernas balaccessoar på 1800-talet. Sådana dokument måste man kunna se som en del av sin tids kultur för att ge dem rätt kontext.

– En speciell utmaning är att många dokument har blivit digitala. Vi arkivforskare måste lösa, hur man kan ta tillvara t.ex. nutida almanackor, gratulationskort och menyer. Museet har deras företrädare fr.o.m. förra hälften av 1800-talet, och det vore synd om detta långa kontinuum bröts och kulturens nyaste utveckling – framtidens historia – försvann.

Affischen gör reklam för en folkfest som målarnas fackförening ordnade i Hagasundsparken år 1913.

En liten namnsdagsversbok från år 1832 har nyligen donerats till museet.

Dekorationsmålaren Fritz Hilberts skiss för en takmålning troligen från 1920-talet.

Upee harrastus

Pohjois-Helsingin musiikkiopiston oppilaat kertoivat saksofoninsoitosta ja muista upeista harrastuksistaan, kun museo tallensi lasten ja nuorten musiikin harrastusta Malmilla.

Kaupunginmuseo valmistelee vuonna 2015 avautuvaa laajaa näyttelyä musiikista osana helsinkiläisten elämää. Tätä varten kartutetaan museon kokoelmia tiedoilla ja kuvilla musiikin harrastuksesta tämän päivän Helsingissä. Pohjois-Helsingin musiikkiopistossa vieraili neljä tutkijaa ja valokuvaaja haastattelemassa ja kuvaamassa soittavien lasten ja nuorten lisäksi opettajia ja oppilaiden vanhempia.

Pohjois-Helsingin musiikkiopiston vuonna 2012 syntyneiden vauvamuskari. Tutkija Johanna Asanti on mukana dokumentoimassa tilannetta.

Koko perheen harrastus

"Sit aikuisena, jos sä saat omia lapsia, niin haluaisiksin sä et sun omat lapset kävis muskaria tai musiikkiopistoa?"

Joo.

Minkä takia?"

No en mä tiiä. Kun mä aattelin, et kun se on mun mielestä niin kivaa, nii mä ajattelin, et jos se olis niistäki sitte."

Selloa soittava 9-vuotias tyttö toivoo soittoharrastusta myös omille lapsilleen. Musiikkiharrastus periytyykin usein vanhemmilta lapsille. Kaikissa haastatteluihin osallistuneissa perheissä ainakin jompikumpi vanhemmista on itse lapsena harrastanut musiikkia.

Nuorimmat musiikkiopistolaiset ovat vauvamuskarilaisia ja vanhimmat jo täysi-ikäisiä. Musiikkileikkikouluissa opitaan laulaen ja leikkien; musiikkileikkikoulun opettaja Raija Jorosen mukaan kokemuksellisesti ja elämyksellisesti: "Se on tavallaan sellasta piilo-opetusta, et välttämättä lapsi ei tiedä mitä asiaa siinä harjotetaan." Soittovalmennus alkaa yleensä 7-vuotiaana ja musiikin teorian opetus muutamaa vuotta myöhemmin. Pisimpään musiikkiopistossa opiskelevat suorittavat halutessaan opistotason päättötodistuksen.

Lasten musiikkiopintoja voisi usein kutsua koko perheen yhteiseksi harrastukseksi. Ajallisen ja rahallisen sitoutumisen vastapainoksi musiikkiharrastus tuottaa monia hienoja hetkiä vanhemmille. Kuten yksi isä kuvaa tunnelman hermistymistä lasten esiintyessä: "Mä oon ollu tosi ylpee, parkunu aina välillä. Ei ku oikeesti, se on ollu niin hienoo nähdä et miten upeeks ne kuoriutu ne lapset ja miten kaunista ääntä ne saa aikaseksi."

"et se auttaa siinä jutussa"

"Minkä takia sä oot valinnu sellon? No kun mä olin viel muskarissa, niin sit me mentiin kuunteleen sellasta soitin-esittelyjuttua ja sit mun ope soitti siellä sellasen Joutsenlammen, niin se oli must niin kaunis, et mä halusin." Tyttö, 9

Valtaosa soittotunneista on yksilötunteja, joilla oppilas ja opettaja harjoittelevat kahdestaan, mikä korostaa opettajan merkitystä. Opettajan kärsivällisyys on tärkeää 9-vuotiaalle sellistille: "– – silleen et se auttaa siinä jutussa, et jos se kappale menee aika huonosti, nii se ei kuitenkaan sano sitä, vaan se sanoo jotenki niinku,

IRA LAUNIALA

nykyäänki se sanoo aina, et tän vois ottaa uudelleen kun tää on niin kiva kappale tai silleen.” Lukioikäinen rumpuoppilas on tyytyväinen opettajaansa: ”ystävällinen, mukava, semmonen kannustava ja tiettenki, nii semmonen melkeen niinku kaveri. Toi Mikko nyt ainaki on tosi mukava kaveri.”

Kiitetty intendentti Mikko Virto kertoo, että jatkossa Pohjois-Helsingin musiikkiopistossa panostetaan entistä enemmän ryhmäopetukseen. Oppilaiden välille haetaan enemmän vuorovaikutusta lisäämällä yhteis- ja orkesterisoiton määrää. 12-vuotias trumpetisti kuvaa soittotunnin ja orkesteriharjoituksen eroa: ”– kun soittotunnilla on yleensä silleen, et mä soitan sen koko pääjutun että ei oo muit soittimii yhtään, mut siel orkassa sit taas kun on niit muit soittimii, nii mä välillä säestänki siellä jotain.”

Puhallinorkesteri harjoittelee musiikkiopiston lukuvuoden loppukonserttiin.

Otto Tarkka ja Pohjois-Helsingin musiikkiopiston intendentti Mikko Virto, joka opettaa rumpujensoittoa.

Huvia ja hyötyä

”Olihan se upee harrastus – – vaikka mä en itse laskekaan tai koe et mä olisin mitenkään erityisen synnynnäisesti musikaalinen tai muuta, niin kyl se mun mielestä silti on antanu eri tavalla sellasta sävelkorvaa ja jonkin verran ymmärrystä musiikista.”

Musiikkileikkikoulun opettaja Raija Joronen kertoo vanhempien ymmärtävän tänä päivänä paremmin, että tarkka sävelkorva tai musiikillinen lahjakkuus ovat toisarvoisia musiikkiharrastusta aloittavalle lapselle. Tärkeintä on kehittyä ja oppia oman kykynsä mukaan. ”Mun mielestä kaikki voi kehittyä musiikin tekemisessä. – – kun ajattelee et rytmihän on joka paikassa, piirtämisessä, kirjottamisessa, puheessa. Rytmitaju on mun mielestä, et se on aika harvinaista jos sitä ei oo ihmisellä.” Pohjois-Helsingin musiikkiopistossa ei olekaan enää pääsykokeita, vaan oppilaiksi pyrkivien motivaatiota kartoitetaan haastatteluilla. Menetelmä on osoittautunut toimivaksi, ja se tarjoaa lapsille tasavertaisemman pääsyn soitto-opetukseen.

”Kuka päättää mitä kappaleita harjoitellaan?

Opettaja.

Saaks ehdottaa jotain kappaleita?

No eiih, mä en tiää, jos on joku sopiva kappale saa varmaan ehdottaa, mut jos on joku umpappaa-kappale niin ei. Vaan semmonen kappale, jonka pystyy soittaa kitaralla eikä se ole liian vaativa tai liian helppo.

No miten paljon sä harjottelet kotona?

Joskus saattaa käydä niin et unohtuu kokonaan tää, jopa äiti unohtaa, yleisesti se on sillon et äiti unohtaa ilmottaa et nyt pitää soittaa.

Onks se sitten äidin vastuulla?

No useesti se on, et äiti sanoo aina millon soitetaan. Mul se meinaa aina jäädä väliin, mä en oo nyt hetkeenkään soittanu kun on ollu kaikenlaista.” Poika, 12

Linnea Eriksson tarkkailee soittokäden asentoa peilin kautta. Opettaja Juuli Ilmonen muistuttaa, ettei käden tule olla liian lähellä korvaa.

17-vuotiaan rumpuoppilaan mielestä soittotunnit itsessään ovat parasta harrastuksessa: ”Kyllä se on ollu, et noi soittotunnit on vaan niin mukavia, siellä on oppinu paljon –. Oon nauttinu kovasti.”

Vanhemmat näkevät selvästi musiikkiharrastuksen pienet ja isot hyödyt: ”Sorminäppäryyttä, nuottienlukutaitoo. Jotenki musta tuntuu, et se voi jopa vaikuttaa vähän muistiin. Se on eränlaista muistiharjoitusta sekin.”

Haastatellut vanhemmat pitävät musiikkiopistoa myös kasvatuksena, jonka kautta lasten toivottiin omaksuman kurinalaisuutta ja pitkäjänteisyyttä. ”Jos ei muuta, niin ainakin olemaan ryhmässä ja toimii ryhmän kanssa ja myös pitämään suun kiinni silloin kun pitää. – jo pienenä pitää olla semmonen niinkun tietynlainen järjestys asioilla ja sitten se, että silloin kun pitää olla, niin silloin ollaan.”

**”No millast rumpuja on soittaa?
Se on tosi mukavaa puuhaa, tuntee
olevansa elementissään ja hauska keksiä
erilaisia komppeja ja niinku tollast. Jotenki
must tuntuu et se on vapaampi soitin siinä
mielessä, että jos miettis jotain kitaran-
soittoa, nii sitte soittaa sen biisin aina
samalla tavalla, mut rumpuja voi aina
vähän soittaa eri tavalla, soittaa jonku
eri fillin jonnekin, vähän voi
muokata sitä.” Poika, 17**

**”Teoria on muuten ihan tyhmää,
paitsi opettaja on hauska. – –
siellä pitää kirjoittaa ja opetella
kaikenlaisii niit nuottei. Mieluummin
mä soitan kun opettelen niitä.
Se on tyhmää.” Poika, 12**

Idols tai KIDSing eivät ole saaneet lapsia saati vanhempia toivomaan musiikista ammattia. Sen sijaan monet vanhemmista toivoivat harrastuksen jatkuvan aikuisena. ”Ei olla koskaan ajateltu kenenkään ammatiks musiikkia millään lailla, ei oo meille mikään päämäärä. Ehkä pikemminkin jopa, jos neuvo kysyis, nii ehkä sanoisin, että voi olla joku ihan tavallinen perusammatti ja harrastaa sitä.”

Vähän paniikkia – ja esiintymisvarmuutta

”Oot sä esiintynyt paljon?

Oon esiintynyt.

Mitä sä tykkäät siitä?

On se aika hauskaa, mut sit yleensä tulee vähän paniikki tai silleen.

Teijän tää orkesterinjohtaja sano et te aina esiintymisissä jotenki onnistutte kauheen hyvin, paremmin kun harjoituksissa. Onks se sun mielestä niin?

On se periaatteessa joo.”

Pohjois-Helsingin musiikkiopiston rehtori Pekka Nieminen näkee esiintymiset tärkeänä osana pedagogiikkaa ja musiikinopiskelua. Esiintymiset opiston joulun- ja kevätkonserteissa sekä muissa tilaisuuksissa kehittävät lasten itsetuntoa ja itsenäistymistä. Myös vanhempien ja oppilaiden mielestä soittoharrastus antaa esiintymisvarmuutta ja onnistumisen kokemuksia. Kouluesitelmien pitokaan ei jännitä samalla tavalla konserttiesiintymisten jälkeen.

Pienistä suuriin ja laidasta laitaan

TEKSTI: MIRELLA LAMPELA, VIESTINTÄASSISTENTTI

Kätevä Museo-opas houkuttelee
tutkimaan Helsingin ja Uudenmaan
museorunsautta.

Helsinki on historian ja taiteen harrastajan aarreaitta. Elämyksiä tarjoavat Suomen suurimpiin ja tunnetuimpiin kuuluvat museot, mutta kaupungin museo-maailma kätkee sisäänsä myös harvojen tietämiä helmiä.

Suomen pienin museo, Helsingissä sijaitseva Vallilan siirtolapuutarhamuseo, kertoo vuosikymmenten takaista tarinaa myrskylyhtyjen, talikkojen ja priimuskeittimien ajalta. Tämä muutaman neliön kokoinen kesä museo tutustuttaa kävijänsä helsinkiläisen työväestön kesänviettoon alueen perustamisen aikaan 1930-luvulla.

Oppaasta apua

Kun mieli tekee museoon mutta valinnanvaraa on jo ongelmaksi asti, tulee apuun Uudenmaan museo-opas. Osoitteessa www.museo-opas.fi on yli puolensadan helsinkiläisen museon tiedot. Kaiken kaikkiaan opas sisältää lähes kaksisataa uusmaalaista museota. Monipuolisten hakutoimintojen avulla Museo-opasta löytyy museoita pienistä suuriin ja laidasta laitaan: niin kaupunginmuseoita kuin mitä viehättävimpiä kylämuseoita.

Innokkaimmat museokävijät voivat suunnitella oppaan avulla vierailuja Hangon museosta Härkäpään kyläpajaan vaikka vuoden jokaiselle viikolle. Valmiita retkiä on laadittu autoilijoille, junamatkalaisille, pyöräilijöille ja veneilijöillekin. Miltä kuulostaisi tunnelmallinen Saunaretki tai vaikkapa Museohiirten aikamatka ympäri itäistä Uttamaata?

Syksyllä 2012 avattu Uudenmaan museo-opas tehtiin yhteishankkeena. Osapuolina olivat Uudenmaan kolmen maakuntamuseota – Raaseporissa sijaitseva Länsi-Uudenmaan maakuntamuseo, Keski-Uudenmaan maakuntamuseo toimiva Helsingin kaupunginmuseo ja Itä-Uudenmaan maakuntamuseo toimiva Porvoon museo – sekä Itä-Uudenmaan museoiden yhteistyöprojekti. Hanketta rahoitettiin Uudenmaan liiton maakunnan kehittämisrahalla.

www.museo-opas.fi
www.museiguide.fi

SAKARI KIURU

Priimuskeitin, kahvimylly ja joukko muuta onnistuneeseen kesänviettoon tarvittavaa tavaraa Vallilan siirtolapuutarhamuseossa.

Ateneum ja kesällä 2009 Rautatientorilla ihastuttanut Kaisa Salmen Gerberalabyrintti.

VALTION TAIDEMUSEO / KUVATAITEEN KESKUSARKISTO / HENRI TUOMI

SAKARI KIURU

Loviisan Sarvisalossa sijaitsevan Härkäpään kyläpajan iso ahjo.

Tutkijan työpöydältä

MUSEON TUTKIJAT KERTOVAT KIINTOISISTA ESINEISTÄ, KUVISTA JA HELSINGIN HISTORIAN ILMIÖISTÄ, JOIHIN HE OVAT TÖRMÄNNEET TYÖSSÄÄN.

Pirkko Madetoja
tutkija

KUN BRYLCREEMIKUTREILLA KEIKKUI ROSTON

Kun näyttelyn nimi on Rasvaletti, esine-
tutkija toivoisi löytävänsä kokoelmista edes
yhdessä Brylcreem- tai Soave-pakkauksen.
Jostain syystä juuri näitä tuotteita ei kuiten-
kaan ole, onneksi sentään muita merkkejä.
Ja ainahan muotitietoinen kuluttaja on
keksinyt vaihtoehtoja, joita ei museoihin
välttämättä tule tallennettua – tai ei voi.

Kosmeettisten tuotteiden käyttö lisää-
ntyi 1950-luvulla yleisen vaurauden kas-
vaessa ja elintason noustessa, myös
hiustenhoidossa. Miesten muotiin
kuuluvat lyhyeksi leikatut ja tiukasti
rajatut hiukset. Rasvaa tarvittiin,
koska hiusten kuului olla kiiltävät
ja pysyä sileästi paikallaan. Jos on
uskomisen aikakauden mainoksia,
pörröpää ei ollut naisten mieleen.

Naisilla puolestaan kiharat eivät
olleet vain sallittuja vaan niitä piti
olla, poikkeuksena nuorten tyttöjen
lyhyt Audrey Hepburn -look. Kiharat
luotiin permanentilla tai papiljoteilla. Hius-

tenkuivaajia ei kodeissa vielä ollut, joten var-
mistaakseen kiharat aamuksi naiset nukkuivat
papiljotit päässä. Upeimmat muotikampaukset
mahdollisesti vuonna 1952 markkinoille tullut
hiuslakka. Kaupan tuotteisiin ei kaikilla ollut
varaa, mutta uutuus voitiin hätätilassa korvata
sokerivedellä.

50-luvun lopun kapinalliset kasvattivat pit-
kän etutukan Elvis Presleyn tai James Deanin
malliin. Pahennusta herättävä tötterö otsalla
pysyi tietenkin paikallaan vain runsaan rasvan
avulla. Joku nokkela nuori mies käytti tarkoi-
tukseen voita. Edullisen hinnan varjopuolena
oli hajuhaitta, joka paheni viikoittaisen sauna-
reissun lähetessä. Monen muistoihin nuorisoi-
tilaisuuksista on kuitenkin jäänyt leijumaan
ennen muuta Brylcreemin haju.

Tiedoksi vielä niille, joille Juice Leskiseltä
lainattu otsikko ei aivan avaudu: se viittaa 50-lu-
vun nuorison lättähattumuotiin. Lättähattu
muokattiin tavallisesti Roston- tai Borsalino-
merkkisestä huopahatusta. Yksi lättähattu ko-
koelmista onneksi löytyy.

LAATIKON TÄYDELTÄ NOSTALGIAA

Herman Raivio
tutkija

**Osallistun arkistokokoelman muut-
toon** ja käyn laatikkokohtaisesti läpi
asiakirjoja. Joskus vastaan tulee jotain, joka
heittää tuokioksi omaan historiaan. Se sekä
ilahduttaa että lievästi masentaa. Ilahduttaa,
koska näkee tuttua. Masentaa, koska saan
kirvelevän muistutuksen iästäni.

Löydän yhdestä laatikosta HYY:n
opiskelijavaalien esitteen vuodelta 1993.
Sitoutumaton vasemmisto. Ja sieltä he
minua tuijottavat: silloiset ystäväni.
Yhden tietokonefriikin kanssa asuin
samassa opiskelija-asunnossa. Nykyään
hän on nettipuolen päällikkö suuressa
yhtiössä. Tuo tarkkanäköinen mies on
nyt psykologi. Tuo naisasianainen taas
on jossain tekemisissä kansainvälisen po-
liittikan kanssa. Erällä miehellä ei mene
käsittääkseni nykyään hyvin, toisesta en
tiedä mitään.

Kyseessä taitaa olla melko tyypillinen
otanta sen ajan yliopisto-opiskelijoista ja
heidän tulevaisuudestaan.

Arkistotalenne vie menneisyyteen, joskus
jopa omakohtaiseen. Silloin näkee ajan ku-
lumisen, mikä pitää vain hyväksyä. Huomaa
myös sen, että monesti se miten asiat ovat
nyt, oli nähtävissä jo tuolloin.

Arkistoesine kertoo tietenkin omasta ajas-
taan, mikä saa tekemään vertauksia nykyai-
kaan. Esimerkiksi tämän päivän opiskelijat
mainostavat vaaliesitteissä enemmän itse-
ään, mikä ei välttämättä kerro kehityksestä.

Arkisto säilyttää jo kadonneeksi luul-
tua. Kun sen löytää, mennyt herää henkiin
hetkeksi. Nostalgiaakin tarkoittaa sitä, että
käydään menneessä ja tullaan sieltä pois.

Enhän, luoja paratkoon, haluaisi edes
jäää vuoteen 1993, jolloin pukeuduin niin
mauttomasti.

Kun radiosta puuttui nappula

ASTA PYYSALO, KONSERVAATTORI

Maaliskuussa 2015 Hakasalmen huvilassa avattavaan musiikkiaiheiseen näyttelyyn tulee muun muassa näyteikkuna, jossa komeilee valikoima vanhoja radioita. Fada-merkkisestä, yhdysvaltalaisesta 1930–40-luvun radiosta puuttui virtanappula ja kanavanvalitsimesta oli lohjennut pala. Siron radion tammikuorikaan ei ollut uuden veroinen, ja kaiuttimen edessä oleva kangas oli likainen ja tahrainen.

Käytössä kulunut

Käytön aiheuttama kuluminen kertoo esineen historiasta, eikä sitä kokoelmiin kuuluvasta radiosta haluta poistaa näkymättömiin – lukuun ottamatta likaa. Huonekalukonservaattori puhdisti tammikuoren ja elvytti lakkapinnan, jotta radio sai takaisin kiiltonsä. Tekstiilikonservaattori häivytti kaiutinkankaan isot tahrat veteen kastetulla vanupuikolla ja imupaperilla. Tämän jälkeen esinekonservaattorin tehtäväksi jäi keksiä, miten radioon tehdään korvaava ja tarpeen mukaan poistettava virtanappula. Radion neljä puista säädintä ovat samanlaisia, joten puuttuvan nappulan malli oli valmiina.

Legopalikat apuna

Ensin oli tehtävä nappulasta muotti ja sitten valettava korvaava virtakatkaisija. Muottimateriaaliksi esinekonservaattori valitsi nestemäisen silikonin, joka kovetuttuaan muodostaa tarkan muotin. Silikoni ei vahingoita esinettä, jolloin muotti voidaan ottaa suoraan halutusta kohdasta. Jos mallina olevan osan voi irrottaa muotin tekemisen ajaksi kuten radionnappulan, on silikonille tehtävä tuki – esimerkiksi legopalikoista. Näin muotista saadaan sopivan kokoinen ja se on helppo purkaa. Muotin ottamisen ajaksi mallina oleva osa eristetään suojakerroksella, jottei silikonin tartu sen pintaan.

Kun muotti oli valmis, esinekonservaattori kokeili korvaavan nappulan valamista. Virtanappula valettiin kipsin ja yleisliiman seoksesta, koska kipsi jäljittelee parhaiten puun pehmeyttä. Kipsiä on myös helppo työstää. Yleisliima taas tekee kipsistä kestävämpää. Jäljennöksen valumateriaali on valittava korvattavan osan mukaan. Toisesta radiosta puuttunut bakeliittinappula valettiin polyesterihartsista, jotta kopiosta tuli kova ja kiiltävä kuten alkuperäinenkin osa.

Museon kokoelmien radioista on aikoinaan haettu kanavaa niin ahkerasti, että monesta puuttuu jokin nappula. Konservattorien haasteeksi tuli saada radiot näyteikkunakuntoon.

Onnistunut jäljennös, oikeanpuolimmainen nappula, sulautuu esineen kokonaisuuteen, ja elegantti radio on valmis näyttelyyn.

Jäljennös valettiin kipsin ja liiman seoksesta, jotta se muistuttaisi alkuperäisiä puista säätimiä.

Viimeinen silaus

Kipsin kovetuttua konservaattori porasi nappulan taakse reiän, jotta se saatiin paikoilleen. Lopuksi valkoinen kipsijäljennös oli sävytettävä akryyliväreillä. Oikean kiillon saavuttamiseksi konservaattori sivel nappulan pintaan vielä kerroksen sellakkaa. Puuttuvan virtanappulan jäljennös sulautuu eheästi kokonaisuuteen, ja radio on kolmen konservaattorin toimenpiteiden jälkeen valmis näyteikkunaan.

HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO 1940-50-LUKU

Ihanimmat ja kamalimmat musiikkimuistot talteen

CONSTANTIN GRÜNBERG 1966

ERKKI HAAPANIEMI 1970-LUKU

Kaupunginmuseo valmistelee maalikuussa 2015 avautuvaa näyttelyä, joka kertoo musiikista osana helsinkiläisten elämää. Näyttelyä varten kerätään helsinkiläisten musiikkimuistoja, niin mukavia kuin epämieluisiakin. Lääkähtääkö sydän, kun mieleen palaavat sykhdyttävät konsertit, lasten laulamat joululaulut, mummon lempivirret, nuoruuden tanssihiitit, radiosta nauhoitetut rockbiisit tai Maamme-laulu urheilukisoissa? Ja vieläkö puistattaa, kun muistista kaivautuvat kansakoulun laulukokeet, naapurin pikkupianistin pimputus, imelä hissimusiikki tai kellarin punkbändin räminä?

Kerro musiikkimuistosi helmikuun loppuun mennessä osoitteessa

www.helsinginkaupunginmuseo.fi/musiikkimuistot.

Vastaajien kesken arvotaan palkintoja.

VAIMO KANNISTO 1946

TIMO KARVINEN 1973

JOUKO TANSKANEN 1950-LUKU

Tilaa museon uutiskirje ja Sofia-lehti

Museonystävien toimintaa

Helsingin kaupunginmuseon ystävät tukee museon työtä monin tavoin. Jäsenohjelmassa on kevätkaudella 2014 opastettuja kaupunkikävelyitä, kurkistuksia teatterin kulissemiin ja museovierailuja muun muassa Helinä Rautavaaran museossa Tapiolassa. Museonystäviin voi liittyä kaupunginmuseon kotisivujen Palvelut-sivun kautta tai noutamalla museosta liittymislomakkeen.

Voit tilata sähköpostiisi Helsingin kaupunginmuseon uutiskirjeen, jossa kerrotaan museon näyttelyistä, tapahtumista ja muusta toiminnasta. Maksuton uutiskirje ilmestyy noin kerran kuukaudessa. Voit tilata ilmaiseksi kotiosoitteeseesi myös kahdesti vuodessa tulevan Sofia-lehden. Molemmat tilaukset voi tehdä museon verkkosivulla osoitteessa www.helsinginkaupunginmuseo.fi tai jossakin museon näyttelypisteistä.

SAKARI KIURU

Leikki jatkuu Lasten kaupungissa remontin jälkeen

Uuden kaupunginmuseon luominen Elefantti-kortteliin, Sederholmin talon naapurustoon alkaa toden teolla keväällä 2014, jolloin rakennuksissa käynnistyy perusteellinen remontti. Sen takia Lasten kaupunki sulkeutuu 30.3.2014 ja avautuu uudistuneena keväällä 2016, nyt osana Uutta kaupunginmuseota.

Millaisen museon sinä haluat?

Helsingin kaupunginmuseo käynnistää toimintaansa kehittääkseen verkossa toimivan asiakaspaneelin. Liittymällä paneeliin pääsee vaikuttamaan museon tuleviin näyttelyihin, palveluihin ja muuhun toimintaan. Paneeliin ovat tervetulleita sekä ahkerat museokävijät että harvemmin museoissa vierailevat – ja nekin, jotka eivät koskaan käy museoissa. Panelistien sähköpostiin lähetetään lyhyt kysely noin kerran kuussa ja kyselyihin vastanneiden kesken arvotaan säännöllisesti erilaisia palkintoja.

Liity asiakaspaneeliin osoitteessa
www.helsinginkaupunginmuseo.fi/paneeli

SAKARI KIURU

In her leading article, museum director Tiina Merisalo describes how during the past year, the future of the City Museum has been discussed both within the museum and with decision-makers and stakeholders. Now, also Helsinki people are invited to take part in shaping the New City Museum that will be opened at the corner of the Senate Square in 2016. The Museum wants to involve the city-dwellers in the planning in order to make better use of their wishes and ideas. As a first step, an internet panel will be opened for anyone to join.

Preparing the *Mad about Helsinki* exhibition, which was opened last summer at Sofiankatu 4, the City Museum asked people about their favourite places. The poll gave over 1,000 answers, which reveal how warm and intimate feelings the inhabitants have for Helsinki. Many people love the Senate Square, Market Square, Suomenlinna or Kaivopuisto, all rich in history and architecture, but only their specific atmosphere is usually stated as an argument for their popularity. Helsinki people cherish nature, parks and especially the seashore. A panoramic landscape is a typical feature of a favourite place. Far fewer people fancy distinctly urban milieus. Quite often, the uniqueness of a place is based on personal memories of childhood, youth, friendship

and love which add an emotional dimension to the townscape.

Architectural office Gesellius, Lindgren, Saarinen, founded by three young architects in 1896, had a pivotal role in the creation of Finnish Art Nouveau and such masterpieces as the Pohjola Insurance Building and the National Museum. Armas Lindgren and particularly Eliel Saarinen are famous even today, but the third partner, Herman Gesellius, died young and is almost forgotten. In an article, his importance in the collaboration of the trio is presented, as well as the architectural skills he showed in his independent work, out of which only a couple of buildings and funeral monuments have survived.

At the beginning of April, snow often starts to melt, but this year spring will not reach Sofiankatu 4, as the City Museum opens *City of Ice and Snow*, a photo exhibition dedicated to winter in Helsinki. The aim is to give the summer tourists an idea of the beauty and harshness of our life during the cold months of the year. The pictures show how charming Helsinki is whitewashed with snow, how popular the winter sports are and how ambitious snow castles kids build. But there is also the constant struggle against icy winds, freezing

frost, sleet, slush and heavy snowfall which challenge the urban infrastructure.

A new curator, Kati Selänniemi, has taken over the massive archives of the museum. She has a long experience in this field, but yet she found the all-encompassing diversity of the collections somewhat overwhelming at first. In the article, she presents some objects that have intrigued and fascinated her. At the moment, she manages the relocation and partial reorganisation of the archives. At the same time, far-reaching plans are made for making the items more accessible in the internet. Another challenge is to determine how the collection should be accumulated in a conscious way, keeping track of the cultural and historical development in a world where more and more documents are digital.

In 2015, the 150th anniversary of Jean Sibelius will be celebrated. The City Museum is preparing an ample exhibition about the music life in Helsinki. It will open a new perspective on music history as amateurs and listeners are emphasised instead of composers and professional musicians. One part of the preparation has been an extensive documentation of the present, for instance, music education. Children, families and teachers at a music school in a suburb in Northern Helsinki were interviewed by our curators and photographed playing their instruments both in class and at home. The youngest musicians were babies and the oldest almost grown-up. All of them were eager to share their thoughts about music as a hobby.

The approaching music exhibition has offered interesting challenges also to conservators. There will be fine old radios on show, but many of them have lost some parts. In order to make them presentable, conservation and restoration are needed. The duplication of a missing radio knob is presented as a case. A mold was made in silicone – with a Lego supporting structure – and a substitute knob was cast in plaster, painted and put in place. The elegant radio was again shipshape.

SIGNE BRANDER

Finnish winter technology in 1907: a ten-horse-drawn snow plough in Kaivopuisto Park.

Tapahtumakalenteri

KAIKKIIN TAPAHTUMIIN ON VAPAA PÄÄSY.

LEMPIPAIKKA TÄMÄKIN

Yleisiä saunoja muistellaan 22.1. kuva-arkistossa Sofiankatu 4:ssä.

NÄTIKSI 50-LUVUN TYYLIIN

Huhtikuussa Hakasalmen huvilassa tutustutaan 1950-luvun muotiin.

KESÄN AVAUS MUSEOSSA

Työväenasuntomuseon puutarhahujlassa 6.6. voi tunnelmoida puutalopihalla ja hankkia perinnekasvien taimia.

TAMMIKUU

- 4.–8.1. *Lux Helsinki* -valoteos Hakasalmen huvilan pihalla, museo auki klo 11–22.
- ke 15.1. *Askarrellaan!* Aiheena heijastimet klo 13–15 Sederholmin talossa
- to 16.1. Yleisöopastus *Rasvaletti*-näyttelyssä klo 17 Hakasalmen huvilassa
- su 19.1. Nukketeatteri Sytkyt: *Tammen tarinoita – miten maailma syntyi* klo 12, 13 ja 14 Sederholmin talossa
- ke 22.1. *Muistojen paikat – Kaupungin löylyissä* klo 13–14.30 kuva-arkistossa, Sofiankatu 4
- to 23.1. Guidning kl. 17 i utställningen *Brylcreem* i Villa Hagasund
- pe 24.1. *Tipattoman tammikuun illanvietto* klo 18–21 Sofiankatu 4:ssä

HELMIKUU

- su 2.2. *1950-luvun muuttuva kaupunkimaisema* -opastus *Rasvaletti*-näyttelyssä klo 14 Hakasalmen huvilassa
- ke 12.2. *Askarrellaan!* Aiheena ystävänpäivän puu ja kortit klo 13–15 Sederholmin talossa
- to 13.2. Guidning kl. 17 i utställningen *Galen i Helsingfors på Sofiegatan 4*
- pe 14.2. *Bingoilta* klo 18–21 Sederholmin talossa
- su 16.2. *1950-luvun arkea* -opastus *Rasvaletti*-näyttelyssä klo 14 Hakasalmen huvilassa
- ke 26.2. *Muistojen paikat – Hakaniemen tori* klo 13–14.30 kuva-arkistossa, Sofiankatu 4
- to 27.2. Yleisöopastus *Rasvaletti*-näyttelyssä klo 17 Hakasalmen huvilassa

MAALISKUU

- su 2.3. Nukketeatteri Sytkyt: *Vauvateatteri – väriä, ääniä...* klo 12, 13 ja 14 Sederholmin talossa
- su 9.3. *Muistaksä?* -slangiopastus *Rasvaletti*-näyttelyssä klo 14 Hakasalmen huvilassa
- ke 12.3. *Askarrellaan!* Aiheena paperinuket klo 13–15 Sederholmin talossa
- to 13.3. Yleisöopastus *Hulluna Helsinkiin* -näyttelyssä klo 17 Sofiankatu 4:ssä

- ke 19.3. Muisteluopastus *Lastentarhassa ja koulussa – lasten elämää 50-luvulla* klo 13–15 Hakasalmen huvilassa
- to 20.3. *Kevään koululaulut* klo 18–20 Sederholmin talossa
- su 23.3. *Muistaksä?* -slangiopastus *Rasvaletti*-näyttelyssä klo 14 Hakasalmen huvilassa
- to 27.3. *Lempipaikkakierros Hulluna Helsinkiin* -näyttelyssä klo 17 Sofiankatu 4:ssä

HUHTIKUU

- to 3.4. Guidning kl. 17 i utställningen *Brylcreem* i Villa Hagasund
- su 6.4. *50-luvun muotitapahtuma* klo 12–15 Hakasalmen huvilassa
- to 10.4. Yleisöopastus *Hulluna Helsinkiin* -näyttelyssä klo 17 Sofiankatu 4:ssä
- su 13.4. *50-luvun muotikatsaus* -opastus *Rasvaletti*-näyttelyssä klo 14 Hakasalmen huvilassa
- to 24.4. *Lempipaikkakierros Hulluna Helsinkiin* -näyttelyssä klo 17 Sofiankatu 4:ssä
- su 27.4. *50-luvun muotikatsaus* -opastus *Rasvaletti*-näyttelyssä klo 14 Hakasalmen huvilassa

TOUKOKUU

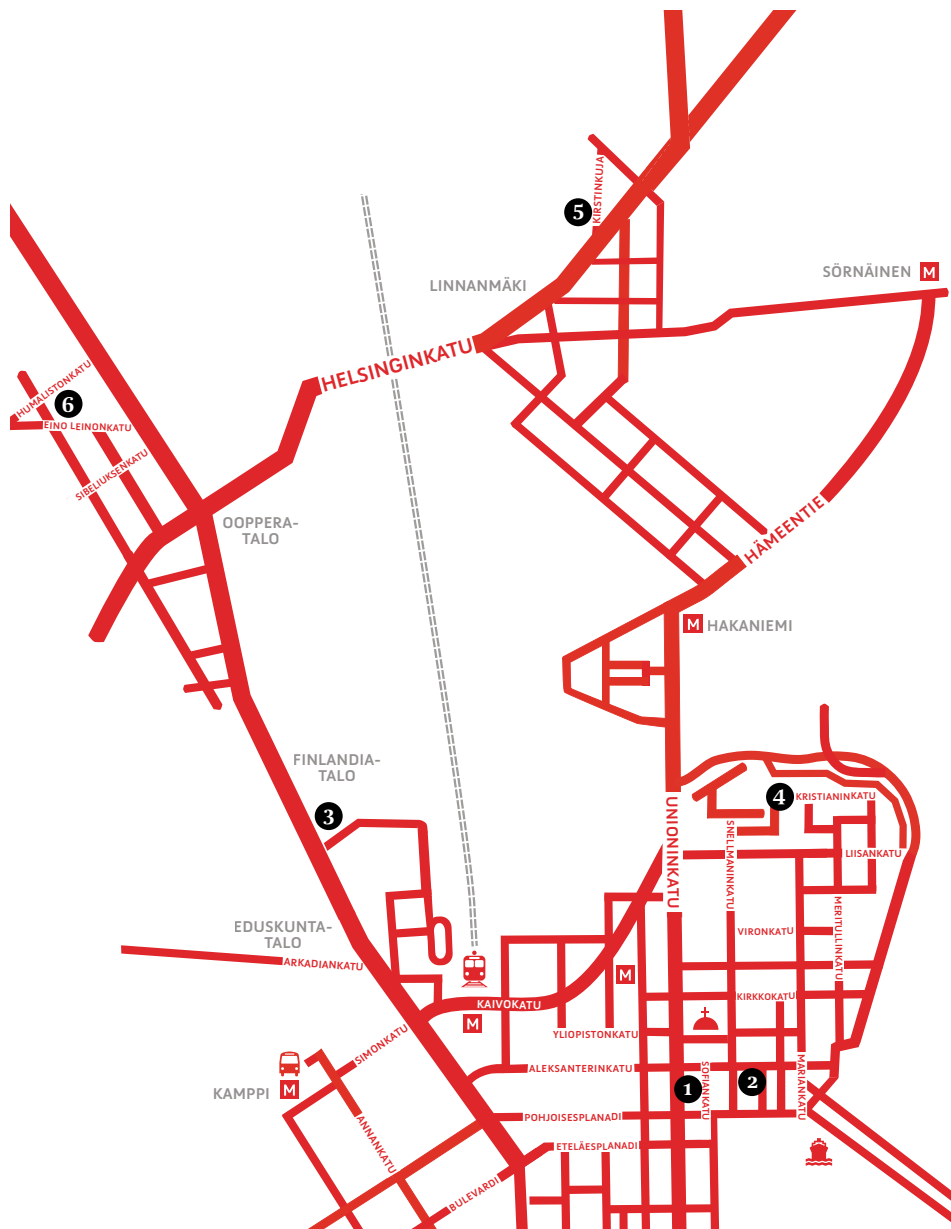
- ke 7.5. Muisteluopastus *Hengaillaan – vapaa-ajanviettoa 50-luvulla* klo 13–15 Hakasalmen huvilassa
- to 8.5. Yleisöopastus *Hulluna Helsinkiin* -näyttelyssä klo 17 Sofiankatu 4:ssä
- to 15.5. Yleisöopastus *Rasvaletti*-näyttelyssä klo 17 Hakasalmen huvilassa
- to 22.5. *Lempipaikkakierros Hulluna Helsinkiin* -näyttelyssä klo 17 Sofiankatu 4:ssä

KESÄKUU

- pe 6.6. *Puutarhahujla* klo 14–17 Työväenasuntomuseossa
- to 12.6. *Helsinki-päivän ohjelmaa* Hakasalmen huvilassa ja Sofiankadulla

ELOKU

- to 21.8. *Taiteiden yö* Sofiankadulla, Hakasalmen huvilassa ja Työväenasuntomuseossa

museo HELISINGIN KAUPUNGIN

Helsingin kaupunginmuseo

PL 4300
 FI-00099 Helsingin kaupunki
 Puh. 09 3103 6630
www.helsinginkaupunginmuseo.fi

Helsingfors stadsmuseum

PB 4300
 FI-00099 Helsingfors stad
 Tfn 09 3103 6630
www.helsingforsstadsmuseum.fi

Helsinki City Museum

P.O.Box 4300
 FI-00099 City of Helsinki
 Tel. 09 3103 6630
www.helsinkicitymuseum.fi

Löydä helsinkiläisten lempipaikkojen historia ja kaupunkilaisten tarinat.

Kaupunginmuseon päärakennuksessa Hulluna Helsinkiin -näyttely. Lyhtysalissa 16.2. asti Art nouveauun luonto ja 1.4.–14.9. Menneen talven lumia. Kino Engel 2:ssa esitetään päivittäin Helsinki-aiheisia dokumenttifilmejä.

1 Sofiakatu 4

puh. 09 3103 6630
 ma–pe klo 9–17, to klo 9–19, la–su klo 11–17

Helsingin vanhin talo kuuluu nyt kaupungin nuorimmille.

Lasten kaupunki kutsuu 30.3.2014 asti tutustumaan Helsingin lasten menneisyyteen omin käsin. Leiki 1700-luvun puodissa, raapusta rihvelitauluun kansakoulun pulpetissa ja vieraile 1970-luvun mummolassa!

2 Sederholmin talo

Aleksanterinkatu 16–18, puh. 09 3103 6529
 Auki 30.3. asti ti–pe klo 13–17, la–su klo 11–17, 31.3.2014 lähtien kiinni remontin vuoksi.

1950-luvun Helsinkiä: maitokaupat ja nailonsukat, Brylcreem ja nahkakatit...

Rasvaletti-valokuvanäyttely vie 30.11.2014 asti 1950-luvun Helsinkiin, jossa sodan varjot väistyivät modernien talojen, uusien lähiöiden ja nousevan nuorisokulttuurin tieltä.

3 Hakasalmen huvila

Mannerheimintie 13b, puh. 09 3107 8519
 Auki ti–su klo 11–17, to klo 11–19.

Tunnelmallinen pikkuporvaris-koti Kruununhaan sydämessä.

Kantakaupungin vanhin paikallaan säilynyt puutalo, joka valmistui 1818, on sisustettu 1860-luvun pikkuporvariskodiksi.

4 Ruiskumestarin talo

Kristianinkatu 12, puh. 09 3107 1549 tai 09 3103 6630. Museo on kiinni korjaustöiden takia, ja tavoitteena on avata ovet jälleen joulukaudeksi.

Pieniä koteja ja pihapuiden suhina: kodikas museo esittelee hellahuoneiden arkea.

Linnanmäen juurella sijaitseva tunnelmallinen museo esittelee 1900-luvun helsinkiläisten työläiskotien elämää, joka heijastaa kaikkien suomalaisten arkipäivän historiaa.

5 Työväenasuntomuseo

Kirstinkuja 4, puh. 09 3107 1548 tai 09 3103 6630
 7.5.–28.9. ke–su klo 11–17

Istahda menneen ajan ratikkaan tunnelmoimaan.

Helsingin vanhin raitiovaunuhalli (vuodelta 1900) on osa Kulttuuritehdas Korjaamo. Ratikkamuseon näyttelyssä tarkastellaan Helsingin raitiovaunujen vaiheita matkustajan näkökulmasta.

6 Ratikkamuseo

Töölönkatu 51 A, puh. 09 3103 6630
 ma–su klo 11–17

Kuusi museota – aina vapaa pääsy!